

بررسی عوامل مرتبط با میزان رضایت زناشویی کارمندان در دو دانشگاه بیرجند

یدالله واقعی^۱ - محمدرضا میری^۲ - ملیحه قاسمی پور^۳

چکیده

زمینه و هدف: ازدواج پیمانی مقدس، شرعی و قانونی بین زن و مرد برای شرکت در یک زندگی اجتماعی جدید با یکدیگر است که ثمره آن آرامش، ایثار و محبت خواهد بود. پژوهش حاضر، با هدف مقایسه وضعیت رضایت زناشویی کارمندان در دو دانشگاه شهر بیرجند انجام شد؛ همچنین تأثیر برخی از عوامل مرتبط بر میزان رضایت، مورد بررسی قرار گرفت.

روش تحقیق: در این مطالعه توصیفی-تحلیلی که در سال ۸۷-۱۳۸۶ انجام شد، ۲۱۸ نفر از کارمندان دانشگاه‌های بیرجند و علوم پزشکی بیرجند با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه استاندارد رضایت زناشویی «انریچ» بود که سؤالات جمعیت‌شناختی نیز به این پرسشنامه اضافه گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی، آنالیز واریانس چند طرفه، آنالیز واریانس چند متغیره و ضرایب همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها: اختلاف معنی‌داری بین میانگین رضایت زناشویی کارمندان دو دانشگاه وجود نداشت ($P=0/21$). عمده‌ترین میزان نارضایتی بین مؤلفه‌های نه‌گانه رضایت زناشویی در زمینه روابط جنسی و حل تعارض بود. حدود ۲۲/۵٪ کارمندان از زندگی زناشویی خود ناراضی بودند که سطح نارضایتی در حدود ۱۰٪ از آنها شدید بود. از سوی دیگر سطح رضایت حدود ۶۵/۵٪ از کارمندان متوسط بود.

نتیجه‌گیری: کارمندانی که از زندگی زناشویی خود ناراضی هستند، نیاز به مداخلات تخصصی خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی دارند؛ همچنین پیشنهاد می‌شود مشاوره‌هایی در جهت بهبود روابط زناشویی در اختیار آن دسته از کارمندانی که سطح رضایت نسبی و متوسط دارند، قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: رضایت‌مندی، زناشویی، عوامل مرتبط، کارکنان دانشگاه‌های بیرجند

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. ۱۳۸۸؛ ۱۶(۴): ۴۳-۵۰

دریافت: ۱۳۸۷/۶/۲۷ اصلاح نهایی: ۱۳۸۷/۱۲/۱۱ پذیرش: ۱۳۸۷/۱۲/۱۲

^۱ نویسنده مسؤول؛ استادیار گروه آموزشی آمار، دانشکده علوم، دانشگاه بیرجند

آدرس: بیرجند- دانشگاه بیرجند- دانشکده علوم- گروه آمار

تلفن: ۰۹۱۵۱۶۳۳۱۴۲. نمابر: ۰۵۶۱-۲۵۰۲۰۴۱. پست الکترونیکی: wagheyi@yahoo.com

^۲ استادیار گروه بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

^۳ کارشناس آمار

مقدمه

ازدواج، یک پدیده اجتماعی و پیوند زندگی مشترک دو فرد با حفظ استقلال نسبی هر یک در جهت تکامل شخصیت و شکوفایی استعدادها و قابلیت‌های طرفین است (۱-۳)؛ ازدواج پیمانی مقدس، شرعی و قانونی بین زن و مرد برای شرکت در یک زندگی اجتماعی جدید با یکدیگر است که ثمره آن آرامش، ایثار و محبت خواهد بود. در ازدواج مرد و زن به طور آزادانه و کامل طی یک دوره زمانی نامشخص متعهد یکدیگر می‌شوند، تا واحد پویایی به عنوان خانواده ایجاد کنند (۴، ۵). در طول زندگی مشترک متغیرهای گوناگونی از جمله درآمد، اشتغال، سلامت فرزندان، بیماری و رضایت‌مندی جنسی بر نحوه ارتباط زوجین با یکدیگر تأثیر می‌گذارد (۶، ۷). مطالعات نشان داده است که سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد. روابط زناشویی رضایت‌بخش، زیربنای عملکرد خوب خانواده است و باعث رشد شایستگی و توانایی سازگاری و انطباق در بین کودکان می‌شود (۸)؛ همچنین نتایج مطالعات مبین این نکته است که افراد متأهلی که زندگی‌شان پایدار است و از زندگی زناشویی خود رضایت کافی دارند، عموماً عمر طولانی دارند؛ بیشتر احتمال دارد از سرطان نجات یابند (۹)؛ تغذیه سالم و مطلوب دارند (۱۰، ۱۱) و کمتر دچار بیماری افسردگی و مشکلات روانشناختی می‌شوند (۱۰، ۱۲). پژوهش‌ها نشان دادند کودکانی که والدینشان ازدواج پایدار و همراه با سازگاری داشته‌اند، وضعیت تحصیلی بهتری دارند (۱۳) و کمتر به الکل یا مواد مخدر روی می‌آورند (۱۴). همچنین مطالعات نشان داده بین میزان تعارض زناشویی در ازدواج‌های فامیلی و غیر فامیلی تفاوتی وجود ندارد (۱۵). نتایج یک پژوهش حاکی از آن است که یک‌چهارم زنان دارای تحصیلات عالی و نیز یک‌سوم زنان دیپلمه، وضعیت زناشویی وخیم و بسیار وخیمی داشته و نیازمند زوج‌درمانی جدی هستند (۱۶). نتیجه تحقیق دیگری که در ترکیه انجام شد، نشان داد گروهی که ازدواج فامیلی دارند سازگاری

زناشویی پایینی داشته و تعارض بیشتری با خانواده خود نسبت به گروه ازدواج غیر فامیلی دارند (۱۷). بر اساس نتایج یک تحقیق دیگر، فشارهای اقتصادی با سطح زیادی از تعارض رابطه دارد و به طور غیرمستقیم در افزایش افسردگی مادران تأثیرگذار است (۱۸). بررسی‌های انجام شده در مورد میزان رضایت جنسی میان زوجین آمریکایی- کره‌ای در ایالات متحده، مبین آن است که آقایان رضایت بیشتری از کیفیت رابطه جنسی با همسرانشان داشتند و در خانم‌ها، موقعیت‌های اقتصادی و اجتماعی بالاتر و سن جوانتر منجر به رضایت جنسی بیشتری می‌شده است (۱۹). تمامی گزارش‌ها با وجود تفاوت‌هایی که با یکدیگر دارند، نشان می‌دهند که میزان شیوع ناسازگاری به صورت‌های مختلفی رو به افزایش است؛ گرچه در کشور ما به دلیل اعتقادات مذهبی و بافت خاص فرهنگی و ارزش‌های اخلاقی شایع و حاکم، شدت مشکلات خانوادگی به اندازه برخی کشورهای دیگر نیست؛ با این وجود، بروز مشکلات و ناراضی‌های مختلف در این حیطه را نمی‌توان مورد اغماض قرار داد. با توجه به این که رضایت زناشویی در محیط‌های کاری مختلف، احتمالاً متفاوت است، در این پژوهش میزان رضایت زناشویی کارکنان دو دانشگاه اصلی شهر بیرجند که یکی تحت نظر وزارت علوم و دیگری تحت نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است، مورد بررسی قرار گرفت. علاوه بر آن، با توجه به این که رضایت زناشویی می‌تواند متأثر از عواملی مثل سن، جنس، سطح تحصیلات، تعداد فرزندان و نوع ازدواج باشد، در پژوهش حاضر تأثیر این عوامل نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

روش تحقیق

در این پژوهش مطالعه توصیفی- تحلیلی تعداد ۱۳۱ نفر از ۴۱۸ کارمند دانشگاه بیرجند و ۸۷ نفر از ۲۶۸ کارمند دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال ۱۳۸۷ به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزاری که اطلاعات

شد.

برای تکمیل پرسشنامه‌ها، ابتدا اطلاعاتی درباره هدف‌های پژوهش، محتوای پرسشنامه و محرمانه بودن پاسخ‌ها به آزمودنی داده شد؛ سپس با در اختیار گذاشتن پرسشنامه از آنها خواسته شد به صورت دقیق به پاسخ‌گویی سؤالات بپردازند. در مورد تعدادی از کارمندان که سواد پایین‌تری در خواندن و درک جملات داشتند، به صورت انفرادی پرسش‌ها برایشان خوانده شد و با توجه به پاسخ آنها، پرسشنامه تکمیل گردید.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، نخست از روش‌های آمار توصیفی استفاده شد؛ سپس برای بررسی عوامل مؤثر بر میزان رضایت، از آزمون واریانس چند طرفه، برای بررسی عوامل مؤثر بر مؤلفه‌های ۹ گانه رضایت زناشویی، از آزمون واریانس چند متغیره و برای محاسبه میزان ارتباط مؤلفه‌های رضایت با میزان رضایت زناشویی، از ضرایب همبستگی پیرسون با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS، S-PLUS و Excel در سطح خطای ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌ها

در پایان مطالعه، ۲۱۸ پرسشنامه توسط کارکنان تکمیل شد. (برخی از کارکنان به علت حساسیت موضوعی، از تکمیل پرسشنامه صرف نظر کردند.) میانگین سنی افراد مورد مطالعه از دانشگاه بیرجند و دانشگاه علوم پزشکی بیرجند به ترتیب $40/22 \pm 7/24$ و $34/64 \pm 7/41$ سال بود. دامنه تغییرات سنی کارمندان در محدوده ۲۲ تا ۶۰ سال بود. از نظر سطح تحصیلات، ۳۹ نفر (۱۷/۹٪) زیر دیپلم، ۴۹ نفر (۲۲/۵٪) دیپلم، ۱۶ نفر (۷/۳٪) فوق دیپلم و ۱۱۴ نفر (۵۲/۳٪) دارای تحصیلات لیسانس و بالاتر بودند. حدود ۳۷/۵٪ افراد مورد مطالعه ازدواج فامیلی و ۶۲/۵٪ ازدواج غیر فامیلی داشتند. از لحاظ تعداد فرزندان، ۱۲/۸٪ کارمندان فرزند نداشتند؛ ۱۹٪ یک فرزند، ۳۳/۷٪ دو فرزند، ۲۱/۳٪ سه فرزند و ۱۳/۲٪ بیشتر از ۴ فرزند داشتند. از نظر سطح رضایت زناشویی در این

رضایت زناشویی به وسیله آن به دست آمده است، پرسشنامه استاندارد «انریچ»^۱ بود (۲۱،۲۰). هدف این پرسشنامه تعیین حیطه‌های کاری و نقاط قوت روابط زناشویی بوده است (۲۰). پرسشنامه «انریچ» به شکل ۱۱۵ سؤالی و نیز ۱۲۵ سؤالی وجود دارد که برای ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا یا شناسایی زمینه‌های قوت و پرباری رابطه زناشویی به کار می‌رود (۲۰)؛ همچنین از این پرسشنامه برای تشخیص زوج‌هایی استفاده می‌شود که نیاز به مشاوره و تقویت رابطه خود دارند (۲۲-۲۵). در ایران فرم کوتاه آزمون با ۴۷ پرسش مورد هنجاریابی قرار گرفت (۲۵). در مطالعه فعلی از نسخه ۴۷ سؤالی آن استفاده شده است. محققان با دسته‌بندی پرسش‌های مرتبط، ۴۷ پرسش فوق را به ۹ مؤلفه شامل: موضوعات شخصیتی، ارتباط دوتایی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، رابطه جنسی، فرزندپروری، ارتباط با اقوام و دوستان و جهت‌گیری مذهبی تفکیک کرده‌اند که هر یک از این مؤلفه‌ها بعد خاصی از رضایت زناشویی را اندازه می‌گیرند (۲۱،۲۰). Olson و همکاران ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه را ۰/۹۲ (۲۰) و سلیمانیان و نوایی‌نژاد ۰/۹۵ (۲۵) گزارش کرده‌اند. پرسش‌های این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت پنج تایی از ۱ تا ۵ کدگذاری شدند. در ضمن برخی از پرسش‌ها به صورت معکوس نمره‌گذاری شدند.

برای تعیین حجم نمونه با در نظر گرفتن این مطلب که خطای برآورد میانگین میزان رضایت زناشویی در هر یک از دو دانشگاه از پنج واحد تجاوز نکند، تعیین شد. انحراف معیار میزان رضایت از راهنمای پرسشنامه رضایت‌مندی زناشویی انریچ مورد استفاده قرار گرفت. در نتیجه حجم نمونه برای دانشگاه بیرجند ۱۵۰ و برای دانشگاه علوم پزشکی بیرجند ۱۰۰ نفر به دست آمد. چارچوب نمونه‌گیری عبارت بود از تمامی کارمندان شاغل در دو دانشگاه (روزمزد، قراردادی، پیمانی و رسمی) که از اداره کارگزینی دانشگاه مربوطه گرفته

^۱ Enrich

رضایت مردان از زندگی زناشویی حدود ۵ واحد از زنان بیشتر است؛ همچنین کارمندان با تحصیلات لیسانس و بالاتر که در سطح کارمندی قشر تحصیل کرده محسوب می‌شوند، رضایت کمتری از زندگی زناشویی خود نسبت به کارمندان با تحصیلات فوق دیپلم و زیر دیپلم داشتند (شکل ۲).

سپس در مرحله اول سن کارمند و در مرحله دوم اختلاف سنی مرد با زن به مدل آزمون واریانس اضافه شد ولی اثر هیچ‌کدام معنی‌دار نبود؛ این به معنای آن است که سن کارمند و اختلاف سنی زوجین ارتباطی با میزان رضایت زناشویی آنها ندارد.

ضریب همبستگی پیرسون تک‌تک مؤلفه‌ها با میزان رضایت زناشویی همراه با آزمون صفر بودن این ضرایب محاسبه شد. بر اساس نتایج به‌دست آمده، تمامی ضرایب معنی‌دار و مثبت بودند که به دلیل رابطه خطی مثبتی که بین مؤلفه‌های رضایت زناشویی و میزان رضایت وجود دارد (میزان رضایت برابر جمع نمره مؤلفه‌های رضایت زناشویی است)، دور از انتظار نیست؛ همچنین از بین مؤلفه‌های نه‌گانه رضایت زناشویی، مؤلفه‌های حل تعارض ($T=0/83$) و موضوعات شخصیتی ($T=0/80$)، بیشترین ضریب همبستگی را با میزان رضایت زناشویی داشتند؛ به این معنا که نمره این دو مؤلفه بیش از سایر مؤلفه‌ها می‌تواند نشان‌دهنده میزان یا سطح رضایت زناشویی باشد.

به منظور بررسی تأثیر توأم متغیرهای جنس، نوع ازدواج و تعداد فرزندان بر مؤلفه‌های نه‌گانه رضایت زناشویی، از آزمون واریانس چند متغیره (۹ بعدی) استفاده شد و نتایج نشان داد که اثرات اصلی جنس ($P=0/001$) و تعداد فرزندان ($P=0/003$) و همچنین اثر متقابل نوع ازدواج و تعداد فرزندان ($P=0/048$) بر میانگین توأم مؤلفه‌های رضایت زناشویی تفاوت معنی‌داری به وجود می‌آورند (جدول ۲).

مطالعه، ۵ نفر ($2/3\%$) نارضایتی شدید، ۴۴ نفر ($20/2\%$) عدم رضایت، ۱۴۳ نفر ($65/6\%$) رضایت نسبی و متوسط، ۲۵ نفر ($11/5\%$) رضایت زیاد و یک نفر ($0/5\%$) رضایت خیلی زیاد داشتند. با توجه به این که تعداد پرسش‌های مؤلفه‌های نه‌گانه متفاوت بود، به منظور مقایسه مؤلفه‌های مختلف، نمره هر مؤلفه بر تعداد پرسش‌ها تقسیم شد. از بین مؤلفه‌های رضایت زناشویی، دو مؤلفه رابطه جنسی و حل تعارض دارای کمترین، و جهت‌گیری مذهبی دارای بیشترین میانگین نمره بود (شکل ۱).

در مطالعه حاضر مقدار ضریب آلفای کرونباخ $0/93$ به دست آمد که نشان‌دهنده اعتبار بالای پرسشنامه مذکور است. میانگین نمره میزان رضایت زناشویی کارمندان دانشگاه بیرجند و کارمندان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند به ترتیب $172/22 \pm 25/7$ و $167/85 \pm 23/7$ به‌دست آمد که اختلاف میان آنها معنی‌دار نبود ($P=0/21$). پس از انجام آزمون واریانس چند طرفه به منظور بررسی تأثیر توأم متغیرهای جمعیت‌شناختی، تعداد فرزندان و تحصیلات، نتایج حاکی از آن است که اثر متقابل سطح تحصیلات و تعداد فرزندان به شدت بر میزان رضایت تأثیرگذار است ($P=0/003$) (جدول ۱).

برای بررسی تأثیر توأم متغیرهای جمعیت‌شناختی، جنس، نوع ازدواج و سطح تحصیلات بر میزان رضایت زناشویی، از آزمون واریانس چند عاملی استفاده شد که بر اساس آن، اثرات متقابل دوتایی و سه‌تایی تأثیر معنی‌داری بر میزان رضایت نداشتند؛ همچنین تنها متغیری که بر میزان رضایت زناشویی تأثیرگذار بود، سطح تحصیلات ($P=0/03$) بود.

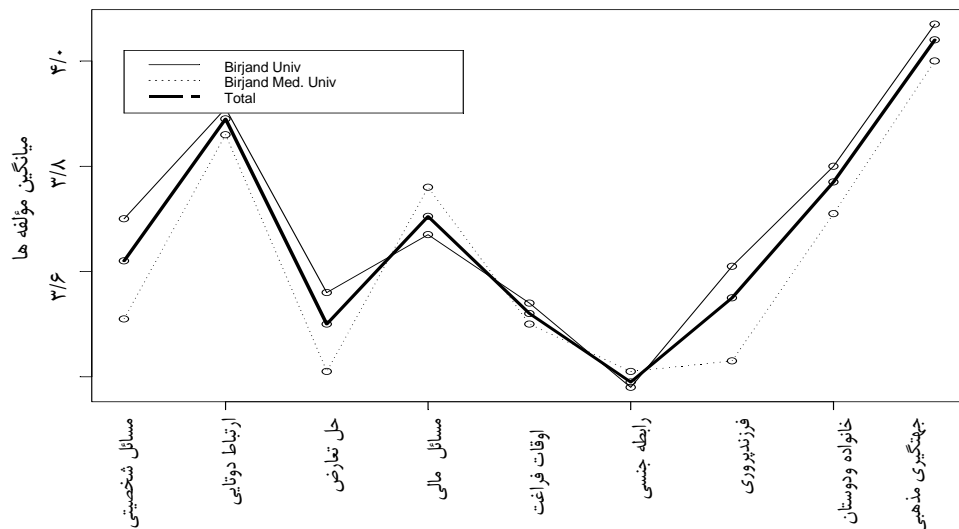
به منظور مشاهده و مقایسه میزان رضایت زناشویی در بین سطوح مختلف عوامل بررسی شده، نمودار میانگین میزان رضایت در شکل ۲ رسم شده است. در این شکل محور افقی عوامل و محور عمودی میانگین میزان رضایت را نشان می‌دهند؛ به عنوان میانگین رضایت مردان حدود ۱۷۳ و میانگین رضایت زنان حدود ۱۶۸ است که نشان می‌دهد

جدول ۱- نتایج آزمون واریانس تأثیر متغیرهای تحصیلات و تعداد فرزندان بر میزان رضایت

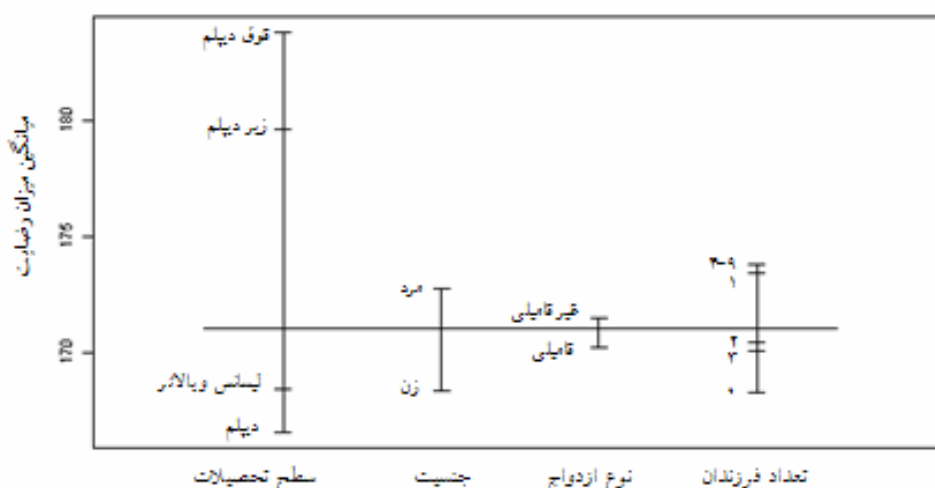
منبع	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
تحصیلات	۳۹۸۶/۱۱۳	۳	۱۳۲۸/۷۰۴	۲/۲۷۱	۰/۰۸۲
تعداد فرزندان	۴۶۶۸/۴۲۰	۴	۱۱۶۷/۱۰۵	۱/۹۹۵	۰/۰۹۸
تحصیلات × تعداد فرزندان	۱۸۱۸۰/۴۸۸	۱۲	۱۵۱۵/۰۴۱	۲/۵۹۰	۰/۰۰۳
خطا	۱۱۴۶۵۱/۳۵۹	۱۹۶	۵۸۴/۹۵۶		
کل	۶۴۱۲۲۷۴/۰۰	۲۱۶			

جدول ۲- نتایج آزمون واریانس چند متغیره چند عاملی برای بررسی تأثیر متغیرهای جمعیت شناختی بر مؤلفه‌های رضایت زناشویی

منبع	نام آماره	مقدار آماره	مقدار F	درجه آزادی صورت	درجه آزادی مخرج	سطح معنی داری
جنسیت	ویلک	۰/۸۴۹	۳/۳۱۳	۹	۱۶۸	۰/۰۰۱
	هتلینگ	۰/۱۷۸	۳/۳۱۳	۹	۱۶۸	۰/۰۰۱
نوع ازدواج	ویلک	۰/۹۰۹	۱/۸۶۶	۹	۱۶۸	۰/۰۶۰
	هتلینگ	۰/۱۰۰	۱/۸۶۶	۹	۱۶۸	۰/۰۶۰
تعداد فرزندان	ویلک	۰/۶۹۰	۱/۸۲۷	۳۶	۶۳۱/۳۱۱	۰/۰۰۳
	هتلینگ	۰/۴۱۶	۱/۹۳۲	۳۶	۶۶۶/۰۰۰	۰/۰۰۱
نوع ازدواج × تعداد فرزندان	ویلک	۰/۷۴۴	۱/۴۴۱	۳۶	۶۳۱/۳۱۱	۰/۰۴۸
	هتلینگ	۰/۳۱۲	۱/۴۴۱	۳۶	۶۶۶/۰۰۰	۰/۰۴۸

شکل ۱- نمودار میانگین مؤلفه‌های رضایت زناشویی به تفکیک دانشگاه

شکل ۲- نمودار میزان اختلاف بین میانگین میزان رضایت زناشویی در سطوح مختلف متغیرهای سطح تحصیلات، جنسیت، نوع ازدواج و تعداد فرزندان

بحث

سطح رضایت آنان از زندگی مشترکشان افزایش یابد. مطالعات نشان می‌دهد، وجود تعارض بین زوجین طبیعی است (۲۶) و تلاش برای ایجاد تفاهم در اهداف و انتظارات، برای زوجین ایجاد تعارض می‌کند (۲۷).

مشاوره زناشویی، به یک زوج کمک می‌کند که به درک نقشی که در یک رابطه مشترک دارند، نایل شوند. زمانی که به این درک رسیدند، می‌توانند بیاموزند که چه تغییراتی را باید در نحوه تعامل خود برای رفع مسائل ایجاد کنند. علاوه بر مسائل یاد شده، لازم است برای پیشگیری از ناسازگاری‌های زناشویی، آموزش‌های لازم در زمینه تصمیم‌گیری و انتخاب همسر به افراد تحصیل کرده داده شود تا نسل‌هایی موفق و کارآمد تحویل جامعه دهند.

متغیرهای جمعیت‌شناختی که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفتند (به جز سطح تحصیلات)، تأثیر چندانی بر میزان رضایت زناشویی نداشتند؛ شاید عوامل مهم‌تری نظیر مشابهت اخلاقی، مشابهت فرهنگی، مشابهت اقتصادی زوجین، هم‌زبان و هم‌کیش بودن، هم‌جوار بودن محل سکونت و ... نسبت به متغیرهای بررسی شده در این پژوهش مؤثرتر باشند که این امر به مطالعه و بررسی بیشتری در آینده نیاز دارد.

با توجه به یافته‌های پژوهش، نوع ازدواج یعنی فامیلی یا غیر فامیلی بودن زوجین، تأثیری بر میزان رضایت زناشویی ندارد که این نتیجه با مطالعه شهیدی و همکاران همسو است (۳).

بر اساس یافته‌های این پژوهش، با وجود اختلافاتی که بین محیط‌های کاری دو دانشگاه وجود دارد، اختلاف معنی‌داری بین میانگین میزان رضایتمندی زناشویی کارکنان این دو دانشگاه مشاهده نشد. از بین عوامل متعدد منظور شده در این پژوهش، فقط سطح تحصیلات بر میزان رضایت مؤثر بود. نکته جالب توجه این است که کارمندان با تحصیلات لیسانس و بالاتر که در سطح کارمندی قشر تحصیل کرده محسوب می‌شوند، رضایت کمتری از زندگی زناشویی خود نسبت به کارمندان با تحصیلات فوق دیپلم و زیر دیپلم داشتند. این موضوع که چرا افزایش سطح تحصیلات باعث کاهش میزان رضایت زناشویی می‌شود، به بررسی‌های بیشتری نیاز دارد و به نظر می‌رسد این قشر تحصیل کرده به آموزش‌ها و مداخلات بیشتری نیاز دارند.

هدف از فنون رفتاری، ارائه آموزش‌هایی به زوج است تا به شکل اثر بخش‌تری بتوانند با یکدیگر رابطه برقرار کنند و

نتیجه گیری

کارمندی که در سطح رضایت نسبی و متوسط قرار دارند، پیشنهاد می‌شود امکانات مشاوره زناشویی در جهت بهبود روابط زناشویی در اختیارشان قرار گیرد. زوج‌درمانی، نوعی روان‌درمانی کوتاه‌مدت است که ممکن است فقط به چند جلسه کار بر روی مشکلات رابطه‌ای زوج‌ها نیاز داشته باشد.

تقدیر و تشکر

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از تمامی کارمندی که در اجرای این پژوهش ما را یاری کردند، همچنین مرکز مشاوره دانشگاه بیرجند، مرکز مشاوره نسیم و گروه روانشناسی دانشگاه بیرجند تقدیر و تشکر نماییم.

در این پژوهش عمده‌ترین میزان نارضایتی بین مؤلفه‌های نه‌گانه رضایت زناشویی، در زمینه روابط جنسی و حل تعارض بود که با نتایج مطالعه احمدی و همکاران (۲۸) هم‌راستا می‌باشد. طبق تحقیقات انجام شده، اختلاف سنی تا حدود پنج سال مناسب است (۲۹) ولی در این پژوهش اختلاف سنی زوجین اثر معنی‌داری بر میزان رضایت نداشت. کارمندی که از زندگی زناشویی خود ناراضی هستند، به دلیل آسبایی که این نارضایتی بر سایر ابعاد زندگیشان، نظیر روابط اجتماعی، تربیت فرزند، توانایی شغلی، موفقیت تحصیلی و سلامتی عمومی‌شان دارد، نیاز به مداخلات تخصصی خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی دارند؛ همچنین برای آن دسته از

منابع:

- 1- Sarukhani B. An introduction to family sociology. 1st. ed. Tehran: Soroush Pub; 1996. [Persian]
- 2- Sedaghat H. A survey on the relation between marriage age, marriage consanguinity, number of children and similarity of belief with the marriage satisfaction of men and women teachers, [Dissertation]. Iran. Tehran. Tarbiat Moallem University. 2003. [Persian]
- 3- Shahidi M, Yousefi F. Survey of problems and marriage criteria of students in kurdistan medical science university. *Teb Va Tazkieh*. 2001; 43: 4-9. [Persian]
- 4- Koen B. An Introduction to sociology. Translated by: Salasi M. 14th ed. Tehran: Totiya Pub; 2003. [Persian]
- 5- Landis JT. Personal adjustment marriage and family. 6th ed. New York: Karper & Row publishers; 1975. pp: 41-102.
- 6- Malekpur M, Jadidzade N. A survey on the relation between the stress of parents (having Mental Retarded Child) with the intense of Retardation, children sex and age, social-economics level and education of parents. *Journal of Pajuheshhaye Tarbiyati va Ravenshenakhti*. 1997; 1(3): 37-56. [Persian]
- 7- Floyd FJ, Gilliom LA, Costigan CL. Marriage and the parenting alliance: longitudinal prediction of change in parenting perceptions and behaviors. *Child Dev*. 1998; 69(5): 1461-79.
- 9- Cumming SM, O'Reilly WA. Fathers in family context: effects of marital Quality on child adjustment in the role of the father in child Development. 1st. ed. New York: John Wiley and sons; 1997. pp: 863-891.
- 9- Coombs R. Marital status and personal well-being: A literature Review. *Family Relations* 1991; 40: 97-102.
- 10- Waite LJ. Why marriage matters strengthening marriage round table. Washington. DC; Springer; 1997.
- 11- Glenn ND. The Text book story of American marriages and families. New York: Institute for American Values; 1996.
- 12- Demo DH, Acock AC. Singlehood, Marriage, and Remarriage. The Effects of Family Structure and Family Relationships on Mothers' Well-Being. *J Fam Issues*. 1996; 17(3): 388-407.
- 13- Westerman M, Edgar JL. Marital adjustment and children's academic achievement. *Merrill Palmer Quarterly*. 1995; 41: 453-470.
- 14- Amato PR. Children's Adjustment to Divorce: Theories, Hypotheses, and empirical support. *Journal of Marriage and the Family*. 1993; 55(1): 23-38.

- 15- Sadegh Moghadam L, Askari F, Marouzi P, Shams H, Tahmasebi S. Comparison of marriage satisfaction in housewives and employed women and their husbands in Gonabad, IRAN. *Ofoogh-e-Danesh*. 2006 12(2): 45-49 [Persian]
- 16- Sadat Musavi M. A survey on the marriage satisfaction of educated women. Ministry of sciences, researches and technology: The office of social and cultural studies and planning, 2004(4): 70-75. [Persian]
- 17- Hurol F. Consanguineous marriage and marital adjustment in Turkey. *The Family Journal*. 2001; 9(2): 219-26.
- 18- Robila M, Krishnakumar A. Effects of economic pressure on marital conflict in Romania. *J Fam Psychol*. 2005; 19(2): 246-51.
- 19- Bergen MB, Song JA, Schumm WR. Sexual satisfaction among Korean American couples in the Mid western united states. *J sex Marital Ther*. 1995; 21(3): 147-158.
- 20- Olson DH, Olson A. Prepare ENRICH Canada Program. *Journal of Family Ministry*. 1997; 11(4): 28-53.
- 21- Fowers BJ, Olson DH. ENRICH marital satisfaction scale: a brief research and clinical tool. *Journal of Family Psychology*. 1993; 7: 176-185.
- 22- Eshaghi SM. A survey on the emotional intelligence and marital satisfaction of Shahid's children in Mashhad city. [MS Dissertation]. Iran. Azad University of Birjand. 2007. [Persian]
- 23- Yavari Kermani M. A survey on the relation between sexual satisfaction and marital satisfaction in the married women at the 14 regions of Tehran city, [MS Dissertation]. Iran. Azad University of Birjand. 2007. [Persian]
- 24- Komeyli Nejad M. Assesment of marital satisfaction in parents of exception children and ordinary children of Birjand schools, [MS Dissertation]. Iran. Azad University of Birjand. 2007. [Persian]
- 25- Soleymanian AA, Navvabi Nejad S. The effect of logical thinking on the marital dissatisfaction based on cognition approach. [MS Dissertation]. Iran. Tehran. The faculty of psychology and educational sciences, Tarbiat Moallem Univ. 1994. [Persian]
- 26- Douglass FM, Douglass R. The Marital Problems Questionnaire (MPQ): A Short Screening Instrument for Marital Therapy. *Family Relations*, 1995; 44(3): 238-244.
- 27- Tips for Couples: Dealing with Stages of Marriage; Patterns of Adjustment/First Three Years. Available from: <http://citnews.unl.edu/marriage/help/stages.html>
- 28- Ahmadi Kh, Azad Marzabady E, Mollazamani A. The Study of Marital Adjustment in Islamic Revolutionary Guard Corps (Sepah) Staff. *Journal of Military Medicine*. 2005: 7(2): 141-152. [Persian]
- 29- Dejkam M. *Psychology of marriage*. Tehran: Manshae Danesh Pub; 2003. pp: 42-50. [Persian]

A survey about effective factors on the marital satisfaction in employees of two Birjand universities

Y. Waghey¹, MR. Miri², M. Ghasemipour³

Background and Aim: Marriage is a sacred, canonical and legal contract between a man and a woman in order to have a peaceful, lovely and dedicated life. The present study was performed aiming at comparing marriage satisfaction in the employees of two Birjand Universities. In addition, some pertaining factors to this satisfaction were evaluated.

Materials and Methods: In this descriptive and analytical research which was undertaken between 2007 and 2008, 218 employees from Birjand University and Birjand University of Medical Sciences were selected through simple random sampling method. Means of data collection was ENRICH standard marriage satisfaction questionnaire to which demographic questions were also added. Data analysis was done by means of descriptive statistics, multifactorial variance analysis, multivariate variance analysis, and Pearson correlation coefficient.

Results: There was no significant difference in marriage satisfaction between the two universities' employees ($P=0.21$). The most prevalent aspects of dissatisfaction among nine components of marriage satisfaction were sexuality and conflict resolution. About 22.5% of the employees were dissatisfied with their marital life; and 10% of them had deep dissatisfaction. On the other hand, 65.5% of the employees had gained moderate satisfaction.

Conclusion: Employees who are dissatisfied with their lives need specific family and spouse therapeutic interventions. Besides, it is suggested that employees with relative and moderate marital satisfaction would receive counseling to improve their marital relationships.

Key Words: Satisfaction, marriage, employees, Birjand Universities

Journal of Birjand University of Medical Sciences. 2010; 16(4): 43-50

Received: 17.9.2008   Last Revised: 1.3.2009   Accepted: 2.3.2009

¹ Corresponding Author; Assistant Professor, Department of Statistics, Faculty of Sciences, Birjand University, Birjand, Iran. waghey@yahoo.com

² Assistant Professor, Department of Health, Faculty of Medicine, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.

³ Bsc at Statistics